

Zpráva o výsledcích Světové konference ke vzdělání pro udržitelný rozvoj uzavírající Dekádu UNESCO pro vzdělávání pro UR

Jana Dlouhá

Envigogika 9 (2) – Informace/ Information

Publikováno/Published 30. 11. 2013

DOI: [10.14712/18023061.461](https://doi.org/10.14712/18023061.461)

Abstrakt

Text představuje výsledky Světové konference UNESCO o vzdělávání pro udržitelný rozvoj, která se konala 10.–12. 11. 2014 v japonském městě Nagoya. Cílem konference bylo především zrekapitulovat výsledky dosažené v rámci Dekády – byla zde uvedena závěrečná zpráva Dekády s názvem *Formování budoucnosti, kterou chceme* ([Shaping the Future We Want](#)), kde se zdůrazňuje role vzdělávání jako nástroje celkové změny k udržitelnosti. Dále byl představen Globální akční program (GAP), který na uplynulé období navazuje; závazek jej naplňovat byl přijat v [Deklaraci z Aichi-Nagoy](#). Stručně jsou zhodnoceny možnosti České republiky být součástí tohoto celosvětového dění.

Klíčová slova:

Vzdělávání pro udržitelný rozvoj; Dekáda UNESCO pro VUR, světová konference Nagoya

Abstract

The article presents the results of the UNESCO World Conference on Education for Sustainable Development held in Nagoya, Japan, on 10-12 November 2014. The aim of the Conference was primarily to review the results of the Decade – the final report of the Decade, [Shaping the Future We Want](#), was introduced in which the role of education as a tool for the overall transition towards sustainability was stressed. The Global Action Programme as a follow-up to the Decade was also introduced; commitment to implement it was accepted in the [Aichi-Nagoya Declaration](#). The options for the Czech Republic to become involved in these international activities are briefly reviewed.

Key words:

Education for sustainable development; UNESCO Decade for ESD; World Conference Nagoya

Úvod: Světová konference UNESCO o vzdělávání pro udržitelný rozvoj

Světová konference UNESCO o vzdělávání pro udržitelný rozvoj (VUR), kterou se uzavřela Dekáda UNESCO pro VUR, se konala 10.–12. 11. 2014 v japonském městě Nagoya. Šlo o jednání na nejvyšší úrovni: mezi více než 1000 účastníky bylo mj. 75 ministrů jednotlivých národních vlád (a 28 jejich náměstků), zastoupeni byli představitelé UNESCO a mezinárodních organizací včetně nevládních, špičkoví experti i podnikatelé a mládež, a to ze 150 zemí světa; z České republiky jsem zde ovšem byla sama. Konference navazovala na předchozí závazky mezinárodního společenství týkající se vzdělávání pro udržitelný rozvoj: počínaje formulací jeho principů v [kapitole 36 Agendy 21](#) přijaté na Světovém Summitu v Rio de Janieru v roce 1992, přes návrh praktických kroků v rámci [Implementačního plánu](#) z Johannesburgu (dějiště druhé [Světové konference o životním prostředí a rozvoji](#) v roce 2002), pomocí nichž se měly uskutečnit změny ve vzdělávání, a vyhlášení [Dekády UNESCO pro vzdělávání pro UR](#) pro roky 2005–2014 na též summitu. Zájem o pokračování snah v této oblasti pak byl vyjádřen v dokumentu [The Future We Want](#) (§ 233) přijatém na v pořadí již třetím [Světovém summitu Rio+20](#) v roce 2012 a konkrétně formulován jakožto Globální akční program VUR; ten pak byl právě letos přijat Deklarací z Aichi-Nagoyi. Cílem letošní konference tak bylo nejen zrekapitulovat výsledky dosažené v rámci Dekády, ale též ukázat cestu do budoucna – Globální akční program (GAP), který zde byl přijat jako strategie pro příštích 5 let, naznačuje možný postup naplňování zkušeností z uplynulého období především co se týče výuky, učení, hodnocení a podpory kompetencí pro 21. století. Celkově ovšem byla letošní konference velmi široce pojatou akcí, kde bylo možné potkat nejdůležitější aktéry světového společenství v oblasti vzdělávání; její nabitý program zahrnoval 4 plenární zasedání, 34 workshopů, 25 vedlejších akcí a bylo zde 42 výstavních stánků, kde se prezentovala dobrá praxe (kromě toho se mimo prostory jednání, před budovou kongresového centra, konala další velká výstava či spíše tržiště místních iniciativ).

V pondělí ráno (10. 11. 2014) bylo jednání otevřeno generální ředitelkou UNESCO Irinou Bokovou, která zdůraznila roli vzdělávání jako „pojítka“ mezi třemi pilíři udržitelného rozvoje a jeho význam pro formování budoucnosti. K závazku pečovat o omezené zdroje planety Země se přihlásil též Kōtaishi Naruhito Shinnō, jeho královská výsost a korunní princ Japonska, který zdůraznil potřebu (tváří v tvář globálním problémům) utvářet světové společenství mj. prostřednictvím vzdělávání. Že se v hostitelské zemi klade značný důraz na hodnoty udržitelnosti, potvrdil též i Hakubun Shimomura, japonský ministr školství, kultury, sportů, vědy a technologie. Pan Shimomura také oznámil založení Ceny za vzdělávání pro udržitelný rozvoj, která bude udělována každoročně (po dobu 5 let, kdy bude fungovat GAP, viz dále) třem osobnostem či institucím, které významným způsobem přispěly k cílům GAP v jedné z jeho pěti prioritních oblastí (cena obnáší \$50,000). Princezna Lalla Hasnaa z Maroka, presidentka nadace Mohammed VI pro ochranu přírody, pak zdůraznila rozměr budoucnosti a potřeby změny hodnot i chování příštích generací.

Na plenárním zasedání byla též představena závěrečná zpráva Dekády s názvem *Formování budoucnosti, kterou chceme* ([Shaping the Future We Want](#)), kde se zdůrazňuje role vzdělávání jako nástroje celkové změny k udržitelnosti. Tato zpráva hodnotí průběh Dekády ve všech oblastech a na všech úrovních vzdělávání a rekapituluje hlavní získané zkušenosti, na nichž lze stavět další postup. Jedním z jejích hlavních závěrů je, že 2/3 zemí, které odpověděly na průzkum týkající se výsledků Dekády, mají národní plán či strategii pro vzdělávání pro udržitelný rozvoj a polovina těchto zemí již integrovala VUR do příslušných politik. VUR je přijata jako vzdělávací strategie téměř ve všech částech světa. Také se nové přístupy VUR promítly do utváření nové pedagogiky, a zvyšování kvality výuky v oblasti VUR jako takové – a je možno jmenovat i další úspěchy...

V posledním období Dekády byla pozornost soustředěna na tři hlavní témata vzdělávání: klimatickou změnu, biodiverzitu a snížení rizik. Změny, které nastaly v jejím průběhu v důsledku prosazování VUR, jsou například následující: vznikl koncept globálního občanství; do středu pozornosti se dostal pojem životní prostředí; vzdělávání se začalo chápat více v přímém vztahu k akci (což je pozitivně přijímáno mladou generací) atd. V panelových diskusích měli možnost promluvit zástupci jednotlivých zemí, především ministři. Někteří uvedli pozitivní změny ve své zemi za období Dekády: například v Řecku bylo ustaveno 50 ekocenter, kde se od roku 2005 vystřídalo 1,5 milionu studentů, a rozvíjí se zde spolupráce s univerzitami; Indonésii se pomocí VUR podařilo překonat individualistické a materialistické směřování, které vytvářelo nepříznivé sociální podmínky, a nyní vláda uvolňuje na vzdělání nemalé finanční prostředky (podobnou zkušenost má i Senegal, Ekvádor, Kuvajt a Švýcarsko). Na další rozvíjení již zahájených programů VUR má ovšem leckde vliv politická nestabilita (například v Palestině), a mírové prostředí je tedy důležitou podmínkou pokroku. Těžkosti s prosazováním VUR mají též chudé státy jako je Namibie, Togo a Antigua, které by potřebovaly pomoc především v odborné rovině.

Výsledkem jednání byla pro všechny zúčastněné především sdílená zkušenost s tím, jak prosazovat změny ve vzdělávání, případně též z pozice vůdčí osobnosti (což účastníci konference většinou byli). V rovině politické by pak debaty, které během konference proběhly, měly být zohledněny při stanovení cílů [Post-2015 Agendy](#), tedy politického dialogu navazujícího na přijetí a naplňování Millenium Development Goals (součástí této agendy je i postupné ujasňování cílů v současné době diskutovaných a přijímaných [Sustainable Development Goals](#)). Na závěr třídního jednání byla přijata [Deklarace z Aichi-Nagoy](#), která vychází jak z úspěchů Dekády, tak i z jednání, která proběhla na letošní Světové konferenci UNESCO, a také ze setkání aktérů, které se konalo týden před ní v Okayamě. Deklarace vyzývá k okamžitým aktivitám, které by pomohly začlenit VUR do hlavního proudu vzdělávání a byly by základem pro implementaci GAP. Tyto závěry Světové konference by současně měly sloužit jako základ pro jednání [Světového fóra vzdělávání](#), které se bude konat od 19. do 22. května r. 2015 v městě Incheon v Koreji.

Světová konference byla akcí, kterou se světové společenství utvrzovalo v přesvědčení, že má smysl otevřít prostor pro globální dohodu o cílech, které překračují úzce utilitární zájmy jednotlivých zemí. Vzdělávání je tématem, které lze na této velmi obecné rovině uchopit, a to díky jeho celkové (holistické), a přitom humanistické povaze. Je velmi potřebné stále znovu do tohoto dialogu vstupovat, protože ve vzájemné konfrontaci (různých přístupů a perspektiv) se teprve ukazuje význam stanovení dlouhodobých, na dílčích (například ekonomických) zájmech nezávislých cílů, a to ve sdílené odpovědnosti za stav Země. Součástí tohoto dialogu je potřeba být od samého počátku, neúčast v něm by bylo možno vykládat jako neochotu se na této odpovědnosti spolupodílet. Jak se však stále více ukazuje, globální důsledky neodpovědného jednání mohou (a již se tak děje) dopadnout na každou zemi či jednotlivce; čelit jim však bude možné pouze společnými silami. Vzdělávání je pak oblastí, ve které lze – při často protichůdných dílčích zájmech jednotlivých světových aktérů – nejlépe dosáhnout shody, přičemž současně může mít dobře nastavený systém vzdělávání dlouhodobý příznivý dopad na mnoho oblastí společenského života. Vyzývám k jeho proměně směrem k naplňování společenských cílů, které na Světové konferenci k VUR zazněly, by tak mělo být nasloucháno na všech úrovních.

Dokumenty související se Světovou konferencí k VUR

Podstatným výsledkem konference byly přijaté dokumenty, které ovlivní vývoj v budoucnosti. Přehled těch nejdůležitějších a jejich stručný obsah včetně odkazů na jejich plnou verzi v angličtině je uveden níže.

Report Formování budoucnosti, kterou chceme

Tato závěrečná zpráva hodnotící Dekádu vzdělávání pro udržitelný rozvoj ([Formování budoucnosti, kterou chceme](#)) navazuje na předchozí dílčí zprávy z let 2009 a 2012. Komplexně hodnotí postup implementace VUR v rámci Dekády a poskytuje přehled hlavních zkušeností a závěrů. Základní informace o Zprávě včetně jejího plného textu jsou dostupné [zde](#).

Metodologie

Zpráva mapuje dopady 10ti let práce. V roce 2013 proběhly [regionální konzultace](#). Národním vládám (státům) byly pravidelně rozesílány dotazníky – získána data (z 91 zemí v první fázi; data pro druhý report z r. 2013 poskytlo 70 zemí); dále byl rozeslán zvláštní dotazník hlavním aktérům (key stakeholder questionnaire). Kromě toho například UN sepsalo tzv. Self Assessment Studies. Ve výsledné zprávě jsou zahrnuty i kapitoly teoretické.

Výsledky: čeho se dosáhlo

Mezi úspěchy bylo jmenováno například to, že se v oblasti VUR daří zajišťovat kvalitní vzdělávání a probíhají udržitelné akce též vně vzdělávacích institucí. Hlavní přínosy jsou spatřovány v tom, že:

1. Vzdělávací systémy začleňují principy udržitelného rozvoje
2. Udržitelný rozvoj a vzdělávací agenda se vzájemně propojují
3. Politická reprezentace VUR podporuje, vytváří pro jeho rozvoj příznivé klima
4. Účinná jsou spojení mezi různými aktéry; jejich koordinace umožňuje formulovat politiku VUR, zahájit výzkum a zajistit implementaci.
5. Místní závazky pomáhají uplatnění VUR v konkrétním kontextu
6. Celoinstitucionální přístup (whole institutional approach) pomáhá změnit prostředí pro vzdělávání a začlenit UR do všech oblastí života vzdělávací instituce
7. Interaktivní, na studenta zaměřené pedagogiky jsou prostředkem výchovy k odpovědnosti
8. VUR je integrováno do formálního systému – což se týká všech stupňů vzdělávání, od předškolního po vysokoškolské
9. Podíl neformálního a informálního VUR stoupá; zde je podstatné zapojení nejen komunit a místních organizací, ale též soukromého sektoru a podnikatelů
10. Technické a odborné vzdělávání podporuje VUR – to souvisí s rozvojem zelené ekonomiky.

Nedostatky a co je třeba posílit

Na druhé straně je potřeba pokračovat v započatém úsilí, protože:

1. Stále není plně dosaženo propojení UR a VUR. Je třeba více prosazovat spojení s dalšími sektory, které jsou zapojené do UR
2. Institucionalizace VUR není dokončena – zde je žádoucí větší politická podpora pro systémové kroky
3. Výzkum a monitoring není plně rozvinut – v oblasti VUR potřebujeme lepší znalosti, inovace, a nové způsoby hodnocení efektivity vzdělávacích programů.

Prioritní oblasti pro akci

Byly zahrnuty do Globálního akčního plánu (viz níže).

Global Action Programme (GAP)

[Global Action Programme](#) přijatý na závěr Dekády by měl konsolidovat její výsledky a otevřít možnosti, jak překonat její systémové výzvy, jimiž jsou vzdělávání učitelů, kvalita vzdělávání, a finanční otázky (plný text GAP je dostupný [zde](#)). K podpoře GAP bylo přijato 363 [dobrovolných závazků](#) – plánovaných konkrétních aktivit, které mají podpořit jeden či více z 5 prioritních oblastí GAP. Mezi aktéry, kteří tyto závazky přijali, jsou organizace či instituce ze všech sfér včetně vzdělávací, nevládní a též ze sféry mimo vzdělávání, a to z 80 zemí. Pro UNESCO představují instituce, které přijaly závazek, potenciální partnery, se kterými mohou dále spolupracovat. Představují také základ pro pravidelné reportování o pokroku, který byl v rámci GAP dosažen.

5 oblastí pro akce

GAP má iniciovat a podporovat aktivity v 5 prioritních oblastech:

1. Zlepšit politickou podporu na všech úrovních (vzdělávací politika a další sektorové politiky relevantní pro VUR včetně rozvojové spolupráce)
2. Rozvíjet celoinstitucionální přístupy (whole institutional approaches) v rámci především vzdělávacích institucí
3. Vytvářet a posilovat kapacity vzdělavatelů
4. Mobilizovat mládež – podporovat jejich roli jako činitele změn
5. Prosazovat udržitelná řešení na místní úrovni (v rámci místních komunit)

4 strategie:

V naplňování cílů Globálního akčního programu má hrát roli především iniciativa ze strany jednotlivých národních vlád či institucí, pro kterou UNESCO vytvoří rámec. Patří sem především:

1. Iniciativy ze strany aktérů vzdělávání: sem patří dobrovolné závazky, na jejichž základě UNESCO rozvine své nejdůležitější programy.
2. Partnerství – sítě a instituce (networks, stakeholders). Taková partnerství by se měla zformovat kolem každé z prioritních oblastí GAP.
3. Podpora vytváření komunit praxe (community of practice) – bude založeno Globální fórum umožňující pravidelnou výměnu názorů, informací a zkušeností; budou zde projednávány nové trendy; mělo by se jednat o otevřený prostor pro rozvoj spolupráce a projektů.
4. Předvedení dobré praxe – přínosné zkušenosti budou zviditelněny a bude vyhlášena Cena UNESCO za VUR.

Irina Bokova v rámci konference prohlásila, že jedna z příležitostí GAP je v institucionalizaci VUR (před Dekádou spočívalo uplatnění VUR spíše na individuální iniciativě, teď se začíná projevovat posun k institucionalizaci). Mezi *metody institucionalizace* patří například přijetí tzv. mission statement na institucionální úrovni, vytváření podmínek pro nové kurzy, programy a dosažení kvalifikace (titulů); začlenění principů VUR do hodnocení kurzu nebo učitele, i do celého hodnotícího procesu; patří sem také standardy pro učitele, akreditační kritéria atd.

Deklarace z Aichi-Nagoy

[Deklarace z Aichi-Nagoy](#) přijatá účastníky Světové konference na závěr Dekády je potvrzením jejích výsledků a přihlášením se k cílům Globálního akčního plánu. Konstatuje se zde, že pro zahájení implementace GAP je zapotřebí aktivity ze strany významných společenských hráčů; například vysokoškolské instituce by se měly angažovat v podpoře produkce, distribuce a využívání znalostí tak, aby docházelo k žádoucí společenské změně (transformaci). Vysoké školy by také měly hrát roli v zavádění inovací, které mají transdisciplinární povahu; angažovat se v dialogu přes hranice vědy, praxe a politiky, a ve všestranné podpoře rozhodovacích procesů směřujících k udržitelnosti. UNESCO dále vyzývá národní vlády, jež by měly věnovat větší pozornost jak základním principům VUR, tak i procesům vedoucím k jejich uplatnění v praxi: spolupráci různých společenských hráčů tak, aby se VUR prosazovalo ve vzdělávání i v politikách UR; budování kapacit a vytváření či alokaci zdrojů; a v neposlední řadě byla vzdělávací problematika zohledněna jako průřezové téma při formulaci vlastních (národních) cílů udržitelnosti ([Sustainable Development Goals](#), SDGs). K tomu bude UNESCO poskytovat vedení a zajišťovat přesahy s dalšími koncepty, v nichž hraje roli vzdělávání.

Další kroky

Implementační mechanismus

Postup implementace GAP popisuje tzv. [Roadmap](#). K naplňování jeho cílů budou přizváni významní aktéři, kteří přijali důležité dobrovolné závazky. Samotné UNESCO poskytuje **3 implementační struktury**. Jsou jimi, za prvé, **Sekretariát**, který bude koordinovat, monitorovat a poskytovat organizační zázemí pro aktivity; předpokládá se též stanovení národních cílů pro VUR. Sekretariát bude spolupracovat s **národními kontaktními body** a bude využívat poradního orgánu složeného z různých aktérů. Druhou strukturu představují **sítě partnerů**, kteří přijali významné závazky v 5 oblastech GAP; ti mají za úkol katalyzovat spolupráci dalších aktérů a koordinovat jejich činnost. Třetí strukturou je globální platforma aktrérů, která bude svolávána pravidelně k výměně zkušeností a sledování procesů (**Globální fórum VUR**).

Roadmap popisuje také způsoby, jakými bude postup naplňování GAP monitorován. Při hledání konkrétních cílů a indikátorů postupu se bude hledět především na:

- Zvýšení počtu zemí, které začlenily VUR do svých strategií vzdělávání a udržitelného rozvoje
- Zvýšení počtu institucí, které přijaly přístup zahrnující UR do všech oblastí jejich aktivity (celoinstitucionální)
- Zvýšení počtu institucí vzdělávajících učitele, které do svých programů začlenily VUR
- Zvýšení počtu iniciativ ze strany mládeže
- Zvýšení počtu místních iniciativ VUR.

Tento postup evaluace GAP bude těsně spojen s postupem hodnocení post-2015 agendy; UNESCO se svými partnery se bude snažit zlepšit celkovou informovanost v této oblasti. Zde budou hrát roli též národní kontaktní místa, která by mohla (v souladu se svými národními cíli v rámci GAP) poskytovat relevantní data.

Do konce roku 2019 by měly proběhnout aktivity v rámci 4 hlavních strategií GAP; dále by měl být vytvořen Globální rámec pro monitoring a sepsány dvě zprávy o postupu (průběžná v r. 2017 a závěrečná v r. 2019).

VUR v globální agendě

Budoucí vývoj v této oblasti je spojen s [Post 2015 agendou](#), kam je mj. začleněno i vzdělávání. Tato agenda navazuje na Millennium Development Goals a pokouší se definovat nový globální rámec pro aktivity, tentokrát se zvýšenou pozorností věnovanou VUR. Výsledky Dekády se objeví jako základ pro jednání [Světového fóra vzdělávání](#) v Koreji. Budou též hrát roli v jednání Rámcové konvence o klimatické změně příští rok (30. listopad – 11. prosinec, 2015, Paříž, viz [UNFCCC COP 21/ CMP 11](#)).

Globální, regionální, lokální

Jak již bylo řečeno, mechanismem naplňování GAP na všech úrovních jsou [dobrovolné závazky](#). Pro UNESCO mohou tyto přijaté závazky pomoci vytvářet sítě partnerů. Naplňování těchto závazků bude sledováno a využito pro monitorování pokroku v implementaci GAP.

Příležitosti nového Globálního akčního programu

Proces Dekády VUR nabízí příležitost se zabývat tím, co UNESCO ve svém postavení neprosazuje, ale mohlo by podpořit – a co ve vzdělávání chybí. Evidentně nejsou **systemově** podchyceny existující zdroje a zkušenosti, pracuje se pouze s tím, co dovedou položit na stůl nejdůležitější aktéři v rámci svých iniciativ (především sponzorovaných bohatými institucemi jako je například United Nations University v Tokiu). Pokud by se přistoupilo k některé oblasti vzdělávání systematicky, našli se vhodní partneři (což není složité), je možno dosáhnout výrazného pokroku (rámec, který UNESCO poskytuje, by pak mohl takovou iniciativu zastřešit). V současnosti je tento systematický přístup pravděpodobně považován za příliš direktivní – ovšem pokud by byl vyžadován a rozvíjen „zdola“, situace by byla naprosto jiná. Například by takto mohly fungovat aktivity spojené **tématy** energie, vody, biodiverzity, potravin a podobně – přičemž by se pozornost soustředila na zdroje znalostí (z výzkumu), formu jejich sdílení (i na nižších stupních vzdělávání), a možnosti zapojení vzdělávacích institucí do prakticky orientovaných akcí (například v oblasti úspor a měření jejich finančního dopadu atd.). Ke každému takovému tématu je samozřejmě zapotřebí aktivizovat relevantní aktéry (stakeholdery). Leckde již něco podobného funguje, a je tak možno existující praxi pouze rozšířit a systemizovat, a zkušenosti zobecnit. Vzdělávací projekty tohoto typu mohou navíc poskytovat data pro aplikovaný výzkum i modelové příklady pro praxi. V kontextu VUR mají vzdělávací programy zaměřené na **témata** poměrně velký potenciál k úspěšnému rozvíjení a úspěch takového (či podobného) programu by nepochybně proměnil i samotný přístup UNESCO v této jeho oblasti zájmu.

Potenciál pro zapojení ČR do procesů souvisejících s GAP

Aktivity navazující na Dekádu VUR budou pokračovat tak, jak tomu bylo dosud pro většinu zapojených: bez financování. Nicméně UNESCO dovede dobré výsledky zohlednit a případně též ocenit v rámci akcí pro podstatné aktéry. Česká republika prozatím roli takového aktéra v celosvětovém měřítku nehraje, i když by mohla, či dokonce by bylo žádoucí, aby se více angažovala především v zásadních oblastech aktivit, které vyvíjí UNESCO. Prozatím jsou příležitosti k takovému zapojení do celosvětového dění nevyužité: na Světové konferenci k VUR v Nagoyi se jednotlivé země a jednotliví protagonisté VUR prezentovali nejen v rámci výstavy (kde měl každý vystavovatel k dispozici stánek), na

vedlejších akcích nebo workshopech; pokud se země účastnila na vysoké úrovni (reprezentované např. ministrem), měla možnost též promluvit během plenárního zasedání. To, co předváděli jednotliví vystavovatelé (například ekocentra), bylo ovšem přinejmenším srovnatelné s tím, co známe z našich poměrů, a tedy by se organizace z Česka v průběhu konference velmi dobře uplatnily. Domnívám se, že tato národní iniciativa by mohla být ze strany japonských organizátorů Konference dokonce odměněna finančně, což by mohlo (do jisté míry) pokrýt účast českých vystavovatelů či organizátorů akcí na samotné konferenci. České environmentálně aktivní organizace si často stěžují, že tato celosvětová jednání obvykle neprezentují úroveň, na kterou jsme u nás zvyklí (v oblasti environmentálního vzdělávání máme dlouhou tradici, kterou si často jiné země teprve začínají vytvářet); představení naší dobré praxe by tak bylo možností ukázat se v dobrém světle a případně též ovlivnit pozitivně celosvětové dění.

Konkrétně například pro české vysoké školy existuje možnost požádat o status UNESCO Chair v některé z oblastí, kde se ta která instituce cítí být „leaderem“. Taková pozice pak přináší mezinárodní uznání, širokou publicitu dosažených výsledků a ochotu ke spolupráci ve zvolené oblasti (tuto možnost je pak ovšem třeba aktivně naplňovat). Jelikož institucí s podobným statutem je již několik set, je možné se jimi inspirovat při výběru tématu či oblasti, ve které lze o tento status usilovat.

Naše instituce ([COŽP UK](#)), se možností ovlivnit dění v oblasti UR chopila: v rámci přípravy Globálního akčního programu jsme zaslali 2 závazky, které následující období chceme naplňovat. Jeden z nich se týká prosazování kompetencí pro VUR na vysokoškolské úrovni (v rámci našeho projektu [UE4SD](#)); druhý závazek spočívá v naplňování Sustainable Development Goals v oblasti vzdělávání, a to snahami o propojení VUR a globálního rozvojového vzdělávání (GRV). Jednání s organizacemi zabývajícími se GRV již započala a vyústila v podání společného projektu pro rok 2015.

Další akce v rámci Světové konference uzavírající Dekádu VUR

Velký význam měla v rámci konference nejen oficiální jednání, ale především neformální setkání v kuloárech a též účast na vedlejších akcích, workshopech atd. Přehled všech aktivit lze nalézt [zde](#).

Světová konference s sebou nesla množství dalších akcí, které se konaly buď ve dnech těsně předcházejících hlavnímu jednání, nebo po něm. Zajímavá jistě byla [Globální konference RCE](#) (té jsem se ale neúčastnila), nebo [Konference mladých](#) (ani sem jsem neměla možnost se podívat). O některých dalších akcích se však zmíním.

Konference o vysokoškolském vzdělávání

Tato „International Conference on Higher Education for Sustainable Development: Higher Education Beyond 2014“ se konala dne 9. 11. 2014. Na konferenci se rekapitulovaly nejen úspěchy Dekády v oblasti vysokoškolského vzdělávání, ale především se zde diskutovaly hlavní přístupy a okruhy, ve kterých jsou vysoké školy zapojeny, a další možnosti rozvoje vědy a výuky v tomto rámci. Jak vyplývá z [programu konference](#), zajímavá témata této konference se probírala v paralelních sekcích, takže bylo možné se zúčastnit pouze některých. Mezi probíraná témata patřila například tato: inovativní institucionální rozvoj, hodnocení udržitelnosti, vedení směřující k transformaci, „sustainability science“ a spolupráce s neakademickým sektorem, různé druhy (tradičních, tzv. indigenious) znalostí a způsoby nakládání s nimi, nebo ohledávání možností dalšího postupu v rámci post-2015 agendy atd. Velmi zajímavá byla sekce týkající se priorit výzkumu udržitelnosti (Research

priorities in light of the future Global Action Programme, including teacher education), která naznačila hlavní posuny v oblasti vědeckého bádání i témata, kterými se v rámci VUR budou špičková pracoviště zabývat.

Setkání Mezinárodní sítě institucí vzdělávajících učitele

Jednání „8th Biennial Meeting of the International Network of Teacher Education Institutions“ proběhlo ve dnech 14.–17.11. 2014. Šlo o setkání uspořádané v rámci čtyřdenní konference konané při této příležitosti. Členem Teacher Education Network je COŽP UK od roku 1997, bylo jedním z 9 zakládajících členů této sítě. Na pravidelná setkávání jsem zvána a ráda se jich účastním pro neformální atmosféru a vždy poměrně velmi zajímavý program zahrnující zvané přednášky špičkových odborníků i workshopy, na kterých se interaktivní formou probírají důležitá témata, přičemž závěry těchto jednání často vedou k nastartování společného výzkumu či jiné spolupráce. Všeobecným cílem konference bylo v tomto případě zjistit další možnosti rozvíjení konceptu udržitelnosti ve vzdělávání učitelů, a také společná domluva na tom, jakou roli by mělo hrát vzdělávání učitelů v novém Globálním akčním programu. Podrobnosti o setkání (v angličtině) lze nalézt [zde](#).

Další (spíše soukromé) poznámky

Poměrně velkolepá akce byla spoluorganizována UNESCO a japonskou vládou (a s její finanční podporou) v přípravě se angažovala též prefektura Aichi-Nagoya. Výborní (milí a precizní) místní organizátoři měli také velký podíl na jejím úspěchu. Japonci byli velmi důslední i v péči o delegáty konference – nás čekalo překvapení hned na letišti, kde fungoval stánek čistě pro účastníky konference. Zde jsme se nejen dozvěděli základní informace o dopravě do města, dostali jsme také poukaz na volný lístek na vlak, kterým bylo možno se až do středu města dopravit (zahrnoval i jízdenku na metro). Další volnou kartu na jízdy hromadnou dopravou po dobu trvání konference obdrželi všichni delegáti hned při registraci. Ještě větším překvapením byl ručně psaný dopis mého „osobního asistenta“, který jsem dostala krátce po příjezdu v hotelu. Stálo v něm, že mne bude doprovázet po celou dobu trvání konference, včetně ranní cesty do konferenčního centra. Z asistenta se vyklubal sympatický mladý student, který sem přijel z Tokia jako dobrovolník a byl velmi ochotný mi vždy poradit i pomoci. Jeho služby jsem ovšem využívala spíše v omezeném rozsahu – trval např. na tom, že mne bude ráno vyzvedávat už v 7:30, přičemž jednání začínalo nejdříve v 9:00 (cesta do konferenčního centra trvala cca 15 minut). Po únavě ze změny času takové ranní vstávání nebylo zrovna příjemné, a tak jsme se posléze domluvili, že ne vše musí být zorganizováno naprosto přesně (což pro něj představovalo určitý problém, neboť byl za mne zjevně zodpovědný). Ranní eskortu jsme tak odložili (nakonec jen o 15 minut) a další doprovod během dne zrušili docela.

Zapsala Jana Dlouhá, 20.11.2014